

Förberedelse inför sämre tider

LIKVIDITETSBRIST, OBESTÅND OCH KAPITALBRIST

Informationsfolder
Mars 2021

företagarna

Att starta företag är i många fall att förverkliga en dröm. Mången företagare kan vittna om den nästan euforiska känsla som man kunde få när affärerna tog fart och företaget växte. Känslan av att göra något till nytta för både sig själv och andra är svåröverträffad.

Men även drömmar kan grusas. Marknadsvillkor kan förändras, ordrar kan minska, krediter dras in. En företagare måste vara alert inte bara på möjligheter, utan även risker.

Går ekonomin riktigt illa kan företaget riskera att närmare sig obestånd. Då gäller det för företagaren att veta hur man ska agera. Vad är ens skyldighet som VD eller styrelseledamot? Vilka lagregler måste man extra noga se till att företaget följer till punkt och pricka? Och vilka vägar kan man välja om företaget inte klarar att betala sina skulder?

Företagarna är Sveriges största företagorganisation och företräder 60 000 företagare. Vi arbetar ständigt för bättre villkor för Sveriges företagare. I samverkan med advokatfirman DLA Piper och revisionsbyrån EY har vi tagit fram denna informationsfolder, till hjälp för dig som företagare att navigera rätt i komplexa frågor om likviditet, konkurs och rekonstruktion.

Jag önskar dig en god och informativ läsning!

Günther Mårder
VD, Företagarna

OM DLA PIPER

DLA Piper är en av världens största advokatbyråer, med jurister och anställda i över 40 länder. Det svenska kontoret finns i Stockholm. DLA Piper samlar experter inom alla affärsjuridiska områden, däribland konkurs- och rekonstruktionsfrågor.
dlapiper.se

OM EY

EY (tidigare Ernst & Young) är en av världens ledande revisions- och konsultbyråer, och har 260 000 anställda i 150 länder. Bolaget har kontor på ett antal orter i Sverige och bistår med revisions-tjänster och rådgivning till företag på ett stort antal områden.
ey.se

företagarna

Innehållsförteckning

Inledning	4
Varningsflaggor	5
Vad innebär "ekonomiska svårigheter"?	7
Tre exempel på scenarier vid ekonomiska problem	8
Kontrollbalansräkning	9
Kontrollbalansräkning – tidslinje	10
Rekonstruktion och konkurs	11
Rekonstruktion underhand	11
Företagsrekonstruktion	11
Beslutet om företagsrekonstruktion	12
Vad innebär beslutet om företagsrekonstruktion?	12
Offentligt ackord	12
Lönegaranti	13
Konkurs	13
Lönegarantilagen gäller även vid konkurs	14
Personligt ansvar i aktiebolag	16
Skadestånd	16
Olovliga värdeöverföringar från bolaget	16
Kapitalbrist under medansvarsperiod	16
Skatter	17
Brott	17
Sammanfattande avslutning	18

Inledning

Det är sannolikt ingen företagare som vill fundera på sämre tider. Det kan ta emot att planera för ekonomisk nedgång – man vill fokusera på affärerna, affärsutveckling och eventuell expansion.

Men under en avstannande konjunktur, med färre ordrar, svårigheter att få kredit och minskad omsättning, kan de mörka molnen hopa sig oväntat snabbt. Då gäller det att som företagare känna till vad som kan göras och vad som måste göras.

I denna informationsfolder lämnas en översiktlig beskrivning av frågor om kapitalbrist, kontrollbalansräkning, illikviditet, rekonstruktion, konkurs och personligt betalningsansvar. Skriften riktar sig till dig som primärt driver näringsverksamhet i aktiebolag och till dig som har en ledande position i bolag, såsom styrelseledamot, VD eller CFO. Skriften kan i vissa avseenden vara av intresse även för den som driver näringsverksamhet i annan form.

OBS! Skriften utgör inte någon rådgivning utan ska endast ses som information på ett övergripande plan om vad som gäller. Den uppdateras inte heller löpande avseende förändringar i regler och dylikt.

Varningsflaggor

Det är viktigt att sköta sitt bolag på rätt sätt. Om svårigheter uppkommer finns det hjälp att få, men tidsfaktorn är väsentlig. En god regel är att ta tag i problemen så snart som möjligt. Det finns annars en stor risk att problemen förvärras och till slut blir de omöjliga att hantera eller lösa.

Hur vet man när ett företag börjar få sådana problem som kan behöva hanteras särskilt? Det finns ett antal "röda flaggor" – tecken att vara uppmärksam på. Nedan finner du några exempel på "röda flaggor".

RÖDA FLAGGOR

- Styrelseledamöter tvekar att sitta kvar i bolaget av rädsla för ansvar
- Revisorn önskar ej kvarstå
- Ören revisionsberättelse
- Förbrukat aktiekapital
- Betalningssvårigheter
- Släpar efter med leverantörsskulder
- Ej betalat skatter eller sociala avgifter i tid
- Släpar efter med att betala hyran
- Banken ger ej nya lån
- Uppsagd checkräkningskredit
- Klarar ej av amorteringar
- Påtagligt minskad försäljning
- Förlust av stor kund

Vad innebär "ekonomiska svårigheter"?

Ekonomiska svårigheter kan förenklat sägas föreligga om företaget:

- saknar tillräckligt med likviditet för att möta sina åtaganden, och/eller
- saknar tillgångar vars värde överstiger skulderna.

Ett företag har likviditetsbrist eller är illikvitt om företaget har löpande problem med att betala sina förfallna skulder. Företaget är på obestånd om betalningsförmågan inte endast är tillfällig.

Ett företag som är illikvitt kan under vissa omständigheter genomgå företagsrekonstruktion för att komma tillrätta med sina problem, om det inte finns förutsättningar att lösa problemen underhand (dvs. lösa de ekonomiska problemen utan att inleda ett formellt rekonstruktionsförfarande i allmän domstol).

Om företaget är på obestånd och obeståndet inte går att åtgärda, återstår ofta tyvärr endast konkurs. Detta behöver i och för sig inte innebära att själva verksamheten måste upphöra. Om det finns någon som är intresserad av att köpa verksamheten helt eller delvis är det under vissa omständigheter möjligt att rädda den.

Om tillgångarnas värde inte överstiger skulderna föreligger ett så kallat balansräkningsproblem. Ofta innebär detta också att företaget har likviditetsproblem. Om företaget drivs i aktiebolagsform finns vissa regler i aktiebolagslagen som måste iaktas när tillgångarnas värde i relation till skulderna sjunker under en viss nivå. När det finns anledning att anta att denna nivå uppnåtts, har bolagets styrelse en skyldighet att genast upprätta en så kallad kontrollbalansräkning. Styrelsen måste också vidta vissa andra åtgärder för att avgöra om bolaget ska likvideras eller försättas i konkurs, samt för att undgå personligt betalningsansvar för vissa förpliktelser.

I DET FÖLJANDE KOMMER I KORTHET BESKRIVAS:

- Exempel på scenarier när ekonomiska problem föreligger
- Kontrollbalansräkning
- Rekonstruktion
- Konkurs
- Personligt betalningsansvar

Tre exempel på scenarier vid ekonomiska problem

Nedan beskrivs tre typiska exempel på när företaget behöver ta tag i sina ekonomiska problem.

SCENARIO 1 Bolaget närmar sig en amortering av ett lån hos banken. På grund av covid-19 har resultatet blivit mycket dåligt och trots att bolaget har beviljats anstånd med skatterna är det ont om likviditet. Du vet att intäkterna och resultatet kommer öka inom en godtagbar tid (1-6 månader beroende på bransch). Det finns inte tillräckligt med likviditet för att amortera denna skuld nu och du går därför till banken för att skjuta på förfallodagen och utöka bolagets checkräkningskredit, men banken godkänner inte denna förskjutning eller ökning av krediten.

SCENARIO 2 Bolaget kan inte betala sin hyresfaktura på förfallodagen och bolaget släpar även efter med betalningar av andra leverantörsfakturor. För att säkerställa att personalens månadslöner ska kunna betalas ut måste bolaget prioritera vilka betalningar som kan skjutas på och vilka som är viktigare att genomföra på förfallodagen.

SCENARIO 3 Du är fortfarande i uppstartsfasen av ditt bolag och har investerat mycket tid och pengar i att utveckla en plattform som är grunden för bolagets tjänsteerbjudande. Det är svårt att komma igång med försäljningen och intäkterna stiger sakta, medan kostnaderna alltjämt är höga. Resultatet är fortsatt negativt. De medel som inkommit genom tidigare nyemissioner börjar sina och det egna kapitalet minskar kontinuerligt för varje månad som går.

Kontrollbalansräkning

(GÄLLER FÖR AKTIEBOLAG)

När det finns skäl att anta att bolagets eget kapital, så som det beräknas enligt aktiebolagslagen (25 kap. 14 §), understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, är styrelsen skyldig att genast upprätta och låta bolagets revisor granska en s.k. kontrollbalansräkning. Det förväntas att bolaget för bokföringen löpande i den takt som bokföringslagen kräver. Styrelsen ska också hålla sig löpande uppdaterad om bolagets ekonomiska ställning, för att kunna bedöma när det kan finnas skäl att anta att så kallad kontrollbalansräkningsplikt uppkommit. Det går inte som styrelseledamot att undgå ansvar genom att skylla på att en redovisningskonsult inte har utfört sitt arbete korrekt.

En kontrollbalansräkning är, något förenklat, en balansräkning där tillgångar och skulder marknadsvärderas. Upprättandet ska ske genast enligt lagtexten. Visst rådrum kan tillåtas, beroende på exempelvis omfattningen och komplexiteten i verksamheten. Detta rådrum kan vara en eller högst ett par månader. Kontrollbalansräkningen ska undertecknas av styrelsen (minst hälften av ledamöterna).

Kontrollbalansräkningen ska utgå från samma regler som gäller när en årsredovisning upprättas. Vid beräkningen av det egna kapitalets storlek får dock vissa justeringar göras, där marknadsvärde är vägledande för värderingen. Sådana poster i balansräkningen som kan vara föremål för marknadsvärdering är bland annat:

- Varulager
- Fastigheter
- Aktier i dotterbolag
- Organisationskostnader
- Inventarier
- Pensionsskulder
- Latent skatteskuld/fordran
- Utfästelse om kapitaltillskott
- Ej bokförda dolda värden (t.ex. rättigheter)
- Lån från Almi eller liknande

Om kontrollbalansräkningen visar att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet ska styrelsen snarast möjligt kalla aktieägarna till en bolagsstämma (*första kontrollstämman*) som ska besluta om bolaget ska gå i likvidation.

Om den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den första kontrollstämman utvisar att det egna kapitalet understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, och stämman inte beslutar att bolaget ska gå i likvidation, ska en ytterligare bolagsstämma (*andra kontrollstämman*) hållas inom åtta månader från den första kontrollstämman. Denna andra kontrollstämma ska på nytt besluta i frågan om bolaget ska gå i likvidation.

Styrelsen ska inför den och andra kontrollstämman upprätta en ny kontrollbalansräkning låta bolagets revisor granska den. Den nya kontrollbalansräkningen och ett yttrande från bolagets revisor över denna ska läggas fram på den andra kontrollstämman.

Inför den andra kontrollstämman kan styrelsen vidta vissa åtgärder för att återställa aktiekapitalet. Det finns olika sätt att genomföra detta på, till exempel:

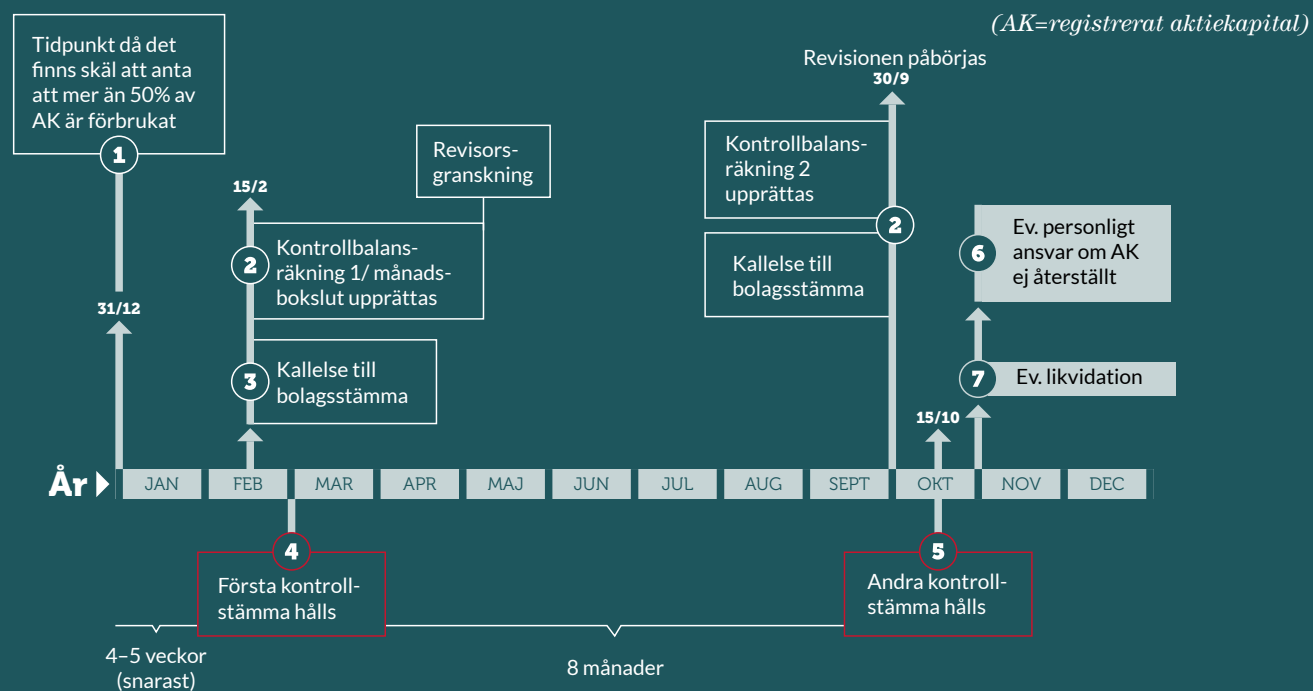
- Aktieägartillskott (villkorat eller ovillkorat)
- Nyemission till överkurs
- Påkallande av kapitaltäckningsgaranti
- Nedsättning av aktiekapital
- Ackord
- Borgenärens eftergifter av bolagets skulder

Om kontrollbalansräkningen som lagts fram vid den andra kontrollstämman visar att det egna kapitalet uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet kan bolaget fortsätta driva sin verksamhet som vanligt. Om bolagets egna kapital fortfarande understiger det registrerade aktiekapitalet ska bolagsstämman besluta att bolaget ska likvideras alternativt försättas i konkurs.

Om styrelsen har underlåtit att upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning, sammankalla en första kontrollstämma eller ansöka hos tingsrätten om att bolagets ska gå i likvidation eller försättas i konkurs, kan bland annat styrelsens ledamöter bli solidariskt betalningsansvariga för de förpliktelser som uppkommer för bolaget under den tid som underlåtenheten består. Även en aktieägare kan under vissa förutsättningar bli personligt betalningsansvarig.

KONTROLLBALANSRÄKNING – TIDSLINJE

Nedanstående skiss visar översiktligt hur processen kan se ut vid en granskning av upprättad kontrollbalansräkning, vid en första och andra kontrollstämma.

Rekonstruktion och konkurs

En företagare som får problem av "röd flagg"-karaktär kan generellt välja tre spår för att rädda sin verksamhet:

1. Rekonstruktion (åtgärder) underhand
2. Företagsrekonstruktion
3. Konkurs i vilken verksamheten överläts helt eller delvis till annan och därmed helt eller delvis består

REKONSTRUKTION UNDERHAND

Näringsidkare som har problem kan välja att ta sig an detta underhand. En sådan underhandsrekonstruktion sker utan skydd mot utmätning och konkurs, och förutsätter att företaget frivilligt kan komma överens med sina fordringsägare och avtalsparter. För att lyckas med en underhandsrekonstruktion kan det vara klokt att anlita någon expert som är van att bistå vid sådana förfaranden, och är insatt både i det gällande regelverket och i formella företagsrekonstruktioner och konkursförvaltning.

FÖRETAGSREKONSTRUKTION

Företagsrekonstruktion är en formaliserad procedur som näringsidkare kan ansöka om när bolaget har betalningssvårigheter eller är illikvid (i detta exempel är näringsidkaren ett bolag). Syftet är att undvika konkurs, och istället se till att bolagets verksamhet överlever och kan utvecklas på ett positivt sätt.

Som huvudregel beslutar tingsrätten om företagsrekonstruktion efter ansökan av bolaget. Ansökan ska föregås av ett styrelsebeslut i bolaget. I ansökan anges regelmässigt vem bolaget önskar som företagsrekonstruktör och varför. Samtidigt med beslutet utser tingsrätten en företagsrekonstruktör. Företagsrekonstruktören ska tillsammans med bolagets ledning utarbeta en rekonstruktionsplan, i vilken det beskrivs vilka åtgärder som behöver vidtas för att bolagets verksamhet ska kunna räddas och fortsätta att bedrivas lönsamt. Det rör sig normalt om såväl verksamhetsförändringar som finansiella åtgärder.

För att en företagsrekonstruktion ska lyckas är det viktigt att bolaget tar tag i sina problem i tid. Om så inte sker är risken överhängande att en rekonstruktion omöjliggörs, och konkurs istället blir det enda alternativet.

För att få bästa effekt är det önskvärt att bolaget och den tilltänkte företagsrekonstruktören förbereder ansökan till tingsrätten om företagsrekonstruktion noggrant. På så sätt kan det planerade åtgärdsprogrammet påbörjas omedelbart efter tingsrättens beslut, det vill säga utan fördröjningar som kan försämra förutsättningarna att lyckas.

BESLUTET OM FÖRETAGSREKONSTRUKTION

Det är som sagt tingsrätten som beslutar om företagsrekonstruktion. Ansökan kan göras av bolaget själv, vilket är det normala, och ska föregås av styrelsens beslut. En borgenär kan också ansöka, men då kan inte något beslut meddelas av domstolen om inte bolaget medger ansökan.

Domstolens beslut gäller för tre månader. Förlängning kan under vissa omständigheter ske tre gånger, så en formell företagsrekonstruktion kan alltså pågå maximalt ett år.

VAD INNEBÄR BESLUTET OM FÖRETAGSREKONSTRUKTION?

Beslutet om företagsrekonstruktion innebär att bolaget ställer in sina betalningar avseende skulder som uppkommit före rättens beslut om företagsrekonstruktion. Nya skulder som uppkommer efter beslutet ska betalas kontant. Genom beslutet erhåller bolaget konkurs- och exekutionsskydd (skydd mot utmätning) för att få möjlighet att i lugn och ro försöka komma till rätta med sina problem vilka ofta är såväl operationella som finansiella.

Samtidigt som tingsrätten beslutar om företagsrekonstruktion, utser domstolen också en rekonstruktör, som gemensamt med bolaget ska upprätta en rekonstruktionsplan för hur bolaget ska komma till rätta med sina problem.

Under rekonstruktionen behåller bolaget rådigheten över sin verksamhet och bolagets aktieägare, styrelse, VD med flera har samma funktioner, dock med skillnaden att bolaget är skyldigt att följa anvisningar från rekonstruktören. Rekonstruktören företräder dock inte bolaget, utan är endast en rådgivare till bolaget, och har samtidigt att ta hänsyn till det samlade borgenärsintresset.

Under en företagsrekonstruktion får bolagets leverantörer inte häva avtal på grund av dröjsmål med prestationer (exempelvis betalning) från bolaget som överenskommit före beslutet om företagsrekonstruktion. Detta är en viktig regel för bolag som inte vill förlora värdefulla avtal. Det saknas dock regler som möjliggör för rekonstruktionsbolaget att säga upp eller häva avtal på grund av företagsrekonstruktionen.

Under företagsrekonstruktionen är aktiebolagslagens regelverk alltså tillämpligt. Detta innebär bland annat att reglerna om kontrollbalansräkning måste iaktas och följas.

OFFENTLIGT ACKORD

Under en företagsrekonstruktion kan bolaget under vissa förutsättningar få till stånd ett så kallat offentligt ackord, det vill säga en uppgörelse om nedsättning av skulder. Uppgörelsen sker efter omröstning vad beträffar fordringar hos oprioriterade fordringsägare vid tidpunkten för ansökan om företagsrekonstruktion (exempel på oprioriterade fordringsägare är leverantörer, Skatteverket och hyresvärd).

Ett offentligt ackord förutsätter en särskild ansökan från bolagets sida samt ett formellt beslut av tingsrätten, efter en särskild omröstning bland dem som har oprioriterade fordringar mot bolaget före rekonstruktionsbeslutet. Beslutar tingsrätten att fastställa ett offentligt ackord, och vinner det beslutet laga kraft, ska ackordslikviden som huvudregel betalas ut inom ett år. Med ackordslikvid menas det som i ackordet beslutas att bolaget ska behöva betala av sina skulder till leverantörerna, exempelvis 25 procent (det gäller dock inte fordringsägare som har en säkerhet, vanligtvis en bank).

Beslutet om offentligt ackord innebär att det tillskapas en så kallad ackordsvinst, vilken stärker bolagets egna kapital. Om bolaget exempelvis vid upprättande av kontrollbalansräkning konstaterats ha kapitalbrist, kan den kapitalbristen läkas med ackordsvinsten – förutsatt att ackordsvinsten räcker till och ackordsbeslutet vunnit laga kraft före andra kontrollstämman. Om ackordsvinsten inte räcker till, måste bolagets egna kapital återställas på annat sätt – se ovan för exempel.

Om tingsrätten fastställer det offentliga ackordet och detta beslut vinner laga kraft upphör företagsrekonstruktionen därmed såsom huvudregel. Om ansökan om offentligt ackord misslyckas, brukar det i praktiken innebära att bolaget är på obestånd, varför konkurs ofta är en normal konsekvens. Med beaktande av reglerna om personligt betalningsansvar för skatter (se nedan) är det väsentligt att bolagets styrelse i ett sådant fall omgående (en vecka är för lång tid) tar kontakt med en juridisk rådgivare för att få tillstånd en konkursansökan eller hantera situationen på annat godtagbart sätt.

LÖNEGARANTI

Vid företagsrekonstruktion är lönegarantilagen tillämplig, vilket innebär att staten på visst sätt och under begränsad tid ersätter löner för de anställda, och också står för de sociala avgifterna. Det är företagsrekonstruktören som hanterar och beslutar om lönegaranti och utbetalning sker från länsstyrelsen.

KONKURS

Konkurs är förfarandet som står till buds när bolaget inte löpande kan betala sina skulder och den situationen inte endast är tillfällig; gäldenären (även i detta fall ett bolag) är på obestånd (eller är insolvent, som är ett synonymt begrepp).

Även konkurs kan användas för att rekonstruera en verksamhet helt eller delvis. Precis som vid företagsrekonstruktion är det tingsrätten som beslutar om konkurs, ofta efter ansökan av bolaget. Ansökan ska föregås av ett styrelsebeslut i bolaget. En konkursförvaltare kan föreslås och oftast utser tingsrätten den föreslagna (det är dock endast vissa som får förordnas som konkursförvaltare).

Konkursförvaltaren har en annan roll än företagsrekonstruktören. Konkursförvaltaren kan sägas agera ersättare för styrelse och VD, och tar under konkursförfarandet kontroll över konkursbolagets tillgångar och verksamhet.

Konkursförvaltaren har till uppgift att omvandla bolagets egendom till likvida medel, som sedan ska fördelas mellan bolagets borgenärer i den ordning som anges i lag. Konkurs behöver inte innebära att bolagets verksamhet upphör. Om verksamheten helt eller delvis är intressant för en köpare, kan konkursförvaltaren tillse att en överlåtelse sker relativt omgående, varefter verksamheten kan fortsätta och utvecklas med en annan ägare i ett annat bolag. Konkursförvaltaren överläter alltså bara tillgångar eller rörelsen och inte konkursbolagets aktier. Konkursbolaget kommer i sig att upphöra efter konkurs (om det blir överskott i konkursen övergår bolaget i likvidation). Det finns en möjlighet för aktieägaren eller närstående att köpa ut tillgångar eller hela eller delar av verksamheten från konkursboet, men det kan som huvudregeln endast ske i samband med ett offentligt anbudsförfarande.

Konkursförvaltaren har normalt sett endast en månad på sig att få till stånd en verksamhetsöverlåtelse. Det är därför viktigt att en sådan är så förberedd som möjligt.

LÖNEGARANTILAGEN GÄLLER ÄVEN VID KONKURS

I samband med konkurs kommer konkursförvaltaren bland annat att utreda om grund för återvinning föreligger, om olovlig värdeöverföring förekommit, att eventuell kontrollbalansräkning upprättats i tid samt om grund för skadeståndsskyldighet föreligger för exempelvis styrelsen.

Återvinning innebär förenklat att betalningar, gåvor eller övriga handlingar som är till nackdel för i vart fall en fordringsägare i konkursen, kan gå tillbaka till konkursboet. Om bolaget exempelvis betalar tillbaka ett lån till ställföreträdaren när bolaget är insolvent eller nära inpå konkursutbrottet, kan ställföreträdaren bli skyldig att återbetala beloppet till konkursboet.

Olovlig värdeöverföring föreligger om bolaget exempelvis beslutar om vinstutdelning, lämnar en gåva eller överlåter något till underpris, och bolaget efter sådan värdeöverföring inte har full täckning för bolagets bundna egna kapital.

Vidare kommer konkursförvaltaren att undersöka om det förekommit viss brottslighet i bolaget, exempelvis bokföringsbrott eller brott mot borgenärer.

Personligt ansvar i aktiebolag

Huvudregeln vad det avser aktiebolag är att det personliga ansvaret är begränsat. Under vissa omständigheter kan dock styrelsens ledamöter, VD och andra företrädare bli personligt ansvariga för bolagets förpliktelser (huvudsakligen befintliga skulder). Här följer några exempel.

SKADESTÅND

Om en stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som när han eller hon fullföljer sitt uppdrag med uppsåt eller av oaktsamhet skadar bolaget, ska denne ersätta skadan enligt aktiebolagslagen (29 kap. 1 §). Samma gäller när skadan tillfogas en aktieägare eller någon annan (exempelvis en leverantör eller bank) genom överträdelse av aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Bolaget kan till exempel lida skada om en styrelseledamot träffar ett avtal om att köpa egendom till ett uppenbart överpris, eller om bolaget lämnar en gåva som inte kan återfås.

OLOVLIGA VÄRDEÖVERFÖRINGAR FRÅN BOLAGET

Om exempelvis en affär genomförts som medför att bolagets förmögenhet minskar och inte har rent affärsmässig karaktär för bolaget, och bolaget teoretiskt saknar utdelningskapacitet motsvarande värdet på förmögenhetsminskningen, ska mottagaren återbetala eller återlämna det som han eller hon har mottagit under vissa förutsättningar. Om det uppkommer någon brist vid den återbäringen kan de personer som har medverkat till beslutet om värdeöverföringen bli ansvariga för bristen (exempelvis bli betalningsskyldig motsvarande bristen). Om exempelvis bolagets bil ges bort som gåva, bilen därefter överläts i ytterligare led, och mottagaren av gåvan inte har pengar för att kunna betala bolaget för värdet av bilen, kan den som medverkade till beslutet om gåvan behöva betala värdet av bilen till bolaget.

KAPITALBRIST UNDER MEDANSVARSPERIOD

Personligt betalningsansvar kan inträda för nya förpliktelser (såsom ny uppkommen skuld eller nytt ingånget avtal) enligt regelverket om tvångslikvidation vid kapitalbrist, om styrelsen underlåter att:

1. i rätt tid upprätta och låta bolagets revisor granska en första kontrollbalansräkning;
2. i rätt tid sammankalla en första kontrollstämma;
3. ansöka till tingsrätten om att bolaget ska gå i likvidation vid det fall:
  - a. den andra kontrollstämman inte hålls inom åtta månader från och med första kontrollstämman; eller
  - b. den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid andra kontrollstämman inte har granskats av bolagets revisor; eller
  - c. kontrollbalansräkningen vid den andra kontrollstämman inte utvisar att det egna kapitalet uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet samt att stämman inte har beslutat om likvidation.

Under denna så kallade medansvarsperiod kan styrelsen och eventuellt andra företrädare hållas solidariskt ansvariga för bolagets förpliktelser som uppkommer under perioden – styrelseledamoten är med andra ord personligt betalningsansvarig för de nya skulderna som bolaget ådrar sig under medansvarsperioden.

Det personliga ansvaret upphör när någon av dessa punkter är uppnådda:

1. ansökan om att bolaget ska likvideras eller försätts i konkurs lämnas in till tingsrätten; eller
2. en kontrollbalansräkning som visar att aktiekapitalet är återställt (det vill säga att det egna kapitalet uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet) har granskats av bolagets revisor och lagts fram på bolagsstämma; eller
3. bolagsstämman, Bolagsverket eller domstol beslutar om likvidation.

Skatter

I princip är en företrädare för bolaget alltid personligt betalningsansvarig om bolaget inte betalat in skatter och sociala avgifter i tid, om man inte före förfallodagen ansökt om företagsrekonstruktion eller konkurs. Som exempel kan nämnas:

- bolaget har inte betalat skatter eller avgifter enligt skatteförordningens regler;
- bolaget har inte gjort skatteavdrag för anställda;
- bolaget har lämnat oriktiga uppgifter i en momsdeklaration som lett till att för mycket överskjutande moms utbetalats till den juridiska personen.

Kriterierna för det personliga betalningsansvaret anges vara att företrädaren för bolaget agerat uppsåtligt eller grovt oaktsamt.

I fall där bolaget går i in i en företagsrekonstruktion inleds i normalfallet inte något ärende om företrädaransvar eftersom skatter och avgifter som har uppkommit före rekonstruktionsbeslutet inte ska betalas och kan ingå i ett eventuellt offentligt ackord. Skatter och avgifter som uppkommer efter beslutet om företagsrekonstruktion ska dock betalas löpande – om betalning inte kan ske och åtgärd, såsom ansökan om konkurs, inte vidtas senast på förfallodagen, kan företrädaransvar aktualiseras.

Det föreligger inte något hinder för Skatteverket att ansöka om företrädaransvar för skatter och avgifter som har förfallit till betalning före ansökan om rekonstruktionen, om bolaget försätts i konkurs under eller efter rekonstruktionen. Om skatter eller avgifter däremot endast har uppkommit men inte förfallit till betalning före ansökan om rekonstruktion, föreligger inte företrädaransvar om bolaget försätts i konkurs under pågående företagsrekonstruktion. Om rekonstruktionen upphör utan att något offentligt ackord har kommit till stånd måste företrädaren snarast vidta åtgärd, såsom att ansöka om konkurs. Skatteverket, precis som alla andra borgenärer, har vidare rätt att yrka personligt betalningsansvar om reglerna beträffande kontrollbalansräkning ej beaktas.

Brott

Det finns ingen regel som direkt föreskriver när ett företag måste ansöka om konkurs. Dock finns straffstadgandet *vårdslöshet mot borgenär* som innebär att en verksamhet med ekonomiska problem inte får pågå hur länge som helst.

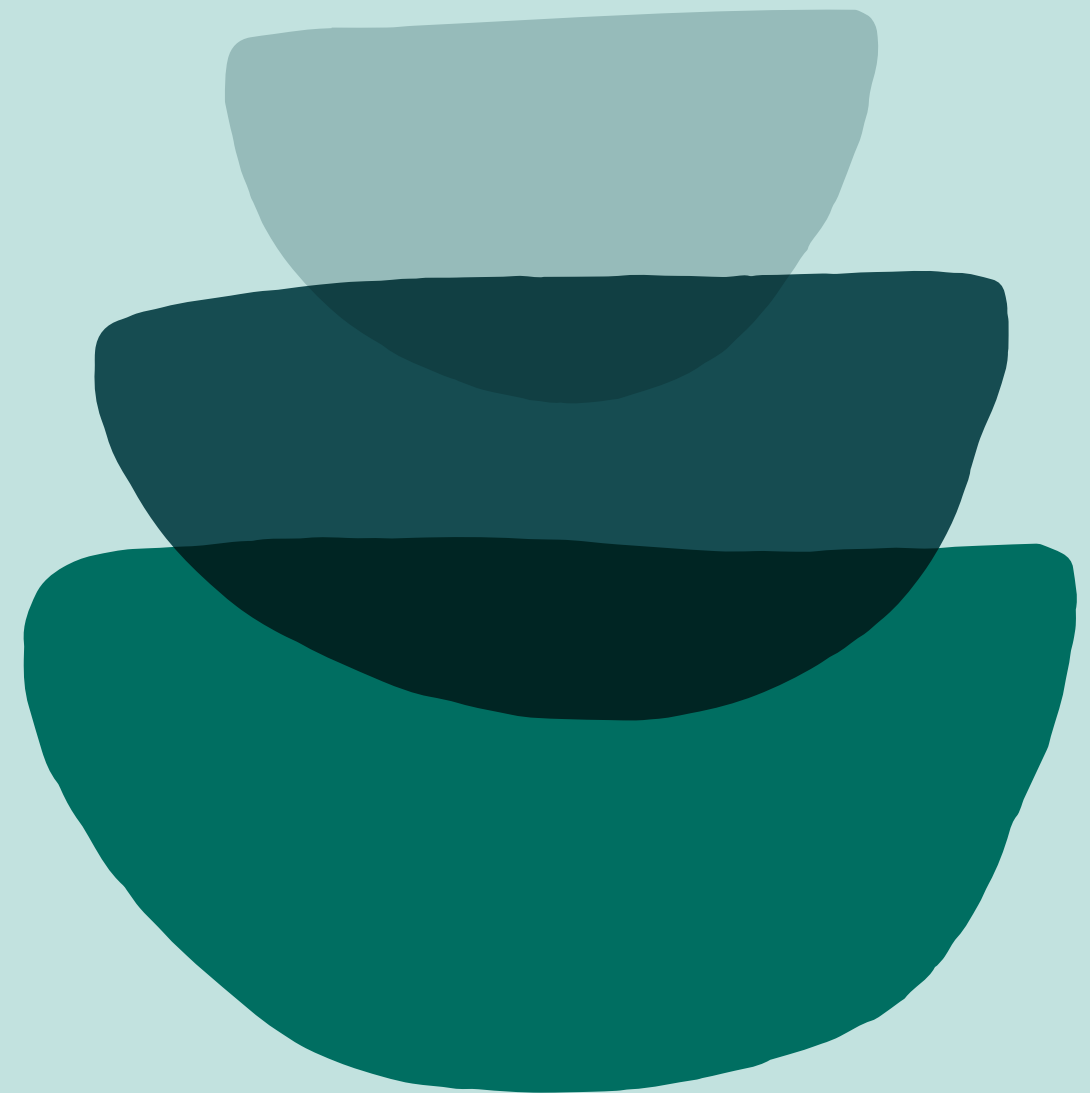
Vidare får naturligtvis bolaget inte vederlagsfritt göra sig av med tillgångar när det är på obestånd. Om så sker kan brottet *oredlighet mot borgenär* komma i fråga.

Slutligen bör brottet *otillbörligt gynnande av borgenär* finnas i åtanke vid en obeståndssituation. Man får inte betala skulder som inte är förfallna, lämna pant som inte var betvingad när lånet upptogs eller betalar med osedvanliga betalningsmedel (exempelvis betala en leverantör med lagervaror). Bestämmelsen täcker även ytterligare handlingar genom formuleringen "eller genom att vidta annan sådan åtgärd" (om bolaget/gäldenären exempelvis kommer överens med en leverantör att tidigarelägga förfallodagen för en skuld, eller att gäldenären kommer överens med den, från vilken han har köpt varor, om en återgång av köpet).

SAMMANFATTANDE AVSLUTNING:

De viktigaste punkterna att ha i åtanke vid stundande ekonomiska svårigheter

- 1 Var lyhörd för och vaksam på tecken som tyder på ekonomiska problem.
- 2 Agera i tid. Skjut inte undan problemen och hoppas att de löser sig själva, utan ta tag i dem.
- 3 Sök hjälp i tid om problemen är av komplicerad natur.

FORETAGARNA.SE